

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravnništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frar čiščanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Kmetijski svetnik VIL. ROHRMAN:

Kmetijski tečaji za učitelje.

Vprašanje kmetijskih tečajev za učitelje je staro že nad 40 let. Prvi taki tečaji so se vršili pri nas na b'vši vinarški šoli na Slapu od l. 1883. naprej. Resno in požrtvovalno je bilo to delo. Predavatelji in učitelji-tečajniki so bili tedne in tedne trdo zaposleni od zgodnjega jutra do večera. Tudi poznejši tečaji so se vršili v tem duhu, le s to razliko, da so bili prvi tečaji namenjeni kmetiskemu pouku na ponavljalni šoli in šolskemu vrtnarstvu sploh, poznejši tečaji na Grmu pa tudi organizaciji in pouku na kmetijsko-nadaljevalnih šolah.

Ti tečaji so trajali od 5 do 8 tednov in so se vršili v dobi glavnih počitnic, tedaj v času največje vročine. Učitelji in predavatelji so prišli na ta način tudi ob svoj odpočitek.

Če se sedaj po 40 letih ozrem na uspehe, ki smo jih dosegli s temi tečaji, moram priznati, da so malenkostni. Z malimi izjemami se je v prilog kmetijsko-stanovske vzgoje prav malo doseglo. Temu pa niso krivi tečaji kot taki, ampak vladajoče razmere, razni važni pogoji, ki jih je manjkalo za uspešno udeleževanje različnih absolventov. Tudi pri tem vprašanju se da konstatirati, da ne zadostuje samo priredba takih tečajev, ampak da je treba tudi raznih drugih pogojev, da je treba prilike, moralne in dejanske podpore in gnotnih sredstev, da se taki nauki lahko oživijo. Največ zavisi seveda od osebnosti dotičnega učitelja samega, da si pomaga do potrebnih pogojev, več kakor na tečajih samih. Tako nas uče izkušnje. Na nemškem Štajerskem na pr. so se prirejali tudi taki učiteljski tečaji in tam imajo danes že 58 kmetijsko-nadaljevalnih šol in ravno toliko voditeljev, ki posvečajo svoje moči stanovski izobrazbi kmetijske mladine.

Pri nas imamo tudi absolvente, ki so ostali povsem pasivni napram intencijam takih tečajev, pa imamo učitelje, ki so se brez teh tečajev priborili z lastno pridnostjo in zanimanjem do uglednih veščakov v sadjarstvu, vrtnarstvu, čebelarstvu i. dr. tako da se lahko merijo v teh strokah z agronomi.

Dejstvo je, da je na vzgoji in naravnih svojstvih učitelja največ ležeče, ali in v kakih meri, se posveti takim strokam in delu na nadaljevalnih šolah. Dejstvo je tudi, da se je dosedaj pri nas še največ doseglo z lastno izobrazbo. Ker so pa taki samoizobraženci le redko sejani in ker je taka izobrazba pri učitelstvu

splošno potrebna, je naravno, da jo moramo pospeševati s prirejanjem kmetijskih tečajev.

Da bi bili ti tečaji bolj uspešni, se je poskušalo tudi že s periodičnimi, krajsimi tečaji med šolskim letom, in sicer v dobah, ki so za delo na šolskem vrtu najbolj važne. Pa tudi to se ni povsem obneslo, ker so ti tečaji prizadeli precej zmote in nepravilnosti na kmetijski šoli kakor tudi učiteljem in učencem na ljudski šoli. Potrebni so bili pa tudi večji stroški za večkratno potovanje učiteljev na take tečaje.

Ker se zamore teh tečajev udeleževati le omejeno število učiteljev in je ves ta pouk učiteljem splošno potreben, nastane upravičeno vprašanje, ali bi se ne dal ta pouk prenesti na učiteljske? Za svojo osebo sem mnenja, da je to ne le mogoče, ampak da je to danes neizogibna potreba. Potrebno podlago za nadaljno samoizobrazbo je treba postaviti na vsak način na učiteljsku. Tukaj je mesto, da se vzgoje bodoči učitelji za delo zunaj po deželi, ne pa šele v posebnih gospodarskih tečajih. Na učiteljsku je treba vzbuditi potrebno veselje in zanimanje za poznejše življenje in delovanje na kmetih!

Danes se kmetijski pouk na učiteljskih še vse preveč omalovažuje od strani kompetentnih faktorjev. Tudi ni vse na tem, da ga podaja akademično izobražen agronom. Ta pouk potrebuje izkušenega moža, ki zajema učno stvarino iz življenja in široke prakse in je kos vsemu, kar zahtevata danes šolski vrt in stanovska vzgoja kmetijske mladine. Le tak pouk bo uspešen. Nič manj važno je pa tudi to, da zna v nemati učiteljske za življenje in delovanje zunaj na kmetih in ga pridobivati za nadaljno izobrazbo v najpotrebnejših kmetijskih strokah.

Kmetijski pouk mora imeti na učiteljsku vso potrebno moralno in gnotno zaslombo in mora biti obvezen za vse letnike. Pričeti je z njim že v prvem letu, ne pa šele v tretjem kakor sedaj. Praksa na šolskem vrtu bodi ravno tako obligatna in ravno tako uvaževana kakor pouk v šolski sobi. Ves program kmetijskega pouka bodi skrbno izbran in podan v miselni zvezi s poukom iz prirodoznan-

stva in naj se kolikor mogoče omejuje na potrebe praktičnega življenja in dejanskih potreb. Tudi če bi trebalo nastaviti posebnega honorarnega docenta za šolsko vrtnarstvo in za kmetijski pouk, se bo dalo še zmeraj ceneje izhajati kakor na s posebnimi tečaji.

Revizija in reorganizacija kmetijskega pouka na učiteljskih sta predvsem potrebni, da postavimo trden temelj za nadaljevalni pouk in za stanovsko vzgojo kmetijske mladine.

Kar se pa kmetijskih tečajev samih tiče, nastajajo že prve težave pri določevanju časa za te tečaje. Proti tečajem v času glavnih počitnic so učitelji in predavatelji, in sicer iz razlogov, ki jih ni treba dalje razlagati. Tudi ni mogoče v tem času zmagaj demonstrirati najbolj važnih del, ki jih imamo pri šolskem vrtnarstvu. Že ta razlog sam govori za to, da se prenese ta pouk na učiteljske, kjer je mogoče vse sproti in o pravem času razkazovati.

V drugem času prirejati take tečaje, je pa združeno z neprilikami, ker manjka na kmetijskih šolah (razen na zimskih) med šolskim letom učnih prostorov, pa tudi učnih oseb, ker so te zaposlene pri svojem delu. Med šolskim letom bi se dali prirejati le kratkotrajni (3 do 6-dnevni) tečaji, ki bi lahko izpopolnjevali praktično izobrazbo v eni ali drugi kmetijski stroki in ki se v ta namen lahko sklčijo v najbolj priložnem času.

Na noben način pa ne sme zaviseti učna usposobljenost za učitelja od absolutorija takihle tečajev. Ti tečaji naj izpopolnjujejo teoretično in praktično znanje pridobljeno seveda v glavnem na učiteljsku.

V 19. številki »Učiteljskega Tovariša« z dne 14. maja t. l. je podal prof. inž. Petkovšek iz Maribora svoje misli glede organizacije kmetijskih tečajev.

Razdelil jih je v skupino splošno-gospodarskih tečajev in v skupno specialno-gospodarskih tečajev in predlagal za obe kategoriji razne tečaje.

S tako razdelitvijo bi se vse vprašanje kmetijskih tečajev še bolj komplikiralo in ustvaril bi se položaj, ki bi bil še težji kakor je današnji. Glede na to, da naj prevzame učiteljske glavni del tega pouka, lahko odpadejo predlagani tečaji, zlasti splošno-gospodarski tečaji, ker spada vsa ta učna stvarina v okvir učnega programa na učiteljsku. Rastlinsko-fiziološki in živalsko-fiziološki že celo, ker imata biti podprta in zvezana s poukom o prirodoznanstvu. Takisto pa tudi narodno-gospodarski tečaj in združni tečaj, ki stojita s svojo vsebino že danes na programu učiteljske.

V poštev bi prihajali le specialni tečaji, in sicer le za čiste stroke, s katerimi se je mogoče učitelju na šoli uspešno pečati in v katerih more dobiti vso potrebno praktično in teoretično kvalifikacijo. Te stroke so predvsem sadjarstvo, vrtnarstvo in čebelarstvo. Ti specialni tečaji se lahko vrše v večdnevni in tedenskih dobah. Kakor rečeno, pa ni zazreti v prirejanju teh kratkodobnih tečajev glavne rešitve tako važnega vprašanja kakor je stanovska vzgoja kmetijske mladine, ampak le v primerni vzgoji in izobrazbi bodočega učiteljskega na učiteljsku samem. Tam je mesto za to. Vse drugo naj pa prihaja iz samohotnega in samoizobrazbe učitelja. Specialni tečaji naj nudijo le ugodno priliko za izpolnitev vrzeli, ki so nastale tekom časa in ki jih čutijo posamezni učitelji v svojem praktičnem poklicu na šolskem vrtu in pri vzgoji kmetijskega naraščaja.

Ista načela naj veljajo v obče tudi za gospodinjsko vzgojo bodočih učiteljic.

Še enkrat pedagoški študijski teden za inozemce v Berlinu.

»Učiteljski Tovariš« z dne 28. maja t. l. je poročal o programu pedagoško študijskega tedna v Berlinu. Pozdravljamo tak korak berlinskega pedagoškega inštituta, vendar se nas polajša bojazan, da bo prešel teden brez navzočnosti naših zastopnikov, ker je za privatnika materijalno skoraj nemogoče. Dandanes je vsakemu učitelju znano, da se dela v Nemčiji na šolskem polju naj-

več. Poznamo najrazličnejše sisteme le bo golih znanstvenih razpravah. Tukaj jih bo vsaj deloma udeleženec lahko premočel v praksi ustanoviteljev samih.

Tako je potrebno, da se vsaj skromnemu številu učiteljskega pripomore do podpore. Mogoče bi lahko UJU izposlovalo pri šolskih oblastih izdatno državno podporo. Stojimo na stališču, da tak teden nima toliko koristi za posameznika, zato je torej docela umestno, da dobijo ti vzorniki med nami viden spomenik, kateri bode kazal našo hvaležnost do njih in vzpodbujal še pozne generacije našega stanu k delu in žrtvam v prid in korist lastnega stanu. Zakaj kdor koristi našemu stanu, ta koristi brez dvoma tudi šoli in po njej celokupnemu narodu in domovini.

Ta spomenik pa ne sme stati na kakem pozabljenem in zapuščenem vaškem pokopališču, ampak tam, kjer se vzgaja naš naraščaj. To pa bosta »Učiteljski konvikt« v Ljubljani in »Učiteljski dom« v Mariboru. Brez vsakega dvoma je danes, da se ideja »Učit. konvikta« in »Učit. doma« uresniči že v doglednem času. Morda celo preje, kakor si marsikdo misli izmed nas. In tamkaj se naj vziđa v vestibulu spominska plošča, na katero pridejo vklesana imena naših vzor tovarišev(ice) in pa ime učiteljskega društva, katero je hotelo počastiti spomin svojega tovariša(ice) ter je v ta namen žrtvovalo primerno vsoto.

Na letošnjem občnem zboru »Učit. doma« v Mariboru je sprožilo to idejo Ptujsko in hkratu tudi Mursko-Sobotško učiteljsko društvo. Obenem se je določil znesek 1000 Din, katerega naj plača predvsem dotično učiteljsko društvo, kateremu je pripadal pokojnik vsaj tekom enega leta. Lahko mu pa poma-

LISTEK.

Kako postavimo trajen spomenik svojim pokojnim odličnim tovarišem in tovarišicam.

Med nami je ukoreninjena stara in lepa navada, da postavljamo s svojimi lastnimi žrtvami nagrobne spomenike umrlim tovarišem in tovarišicam, ki so si stekli zaslug za naš stan in šolo ter so bili posebno priljubljeni. Tako hočemo ohraniti trajen spomin na nje, spomin, ki naj opozarja še pozne rodove na to, da je v tistem kraju svoj čas deloval(a) ta in ta učitelj(ica) ter se odlikoval(a) s svojim delom v šoli in zunaj nje.

Vsakdo mora priznati da je ta stara navada lepa. Ako je pa tudi tako praktična kakor lepa, to je pa drugo vprašanje.

Vsak učitelj, kateri deluje dalj časa v enem in istem kraju, si kleše sam svoj spomenik v srca mladine in ondotnega prebivalstva. Če se v kakih stroki posebno odlikuje in si pridobi za kako stvar posebnih zaslug, je ta spomenik tem lepši. Vsekakor se ohranijo te vrste — dobri in slabi — spomeniki mnogo dalj časa, kakor pa oni iz kamna na grobeh.

Skoro v vsakem kraju najdemo med ljudstvom take žive spomenike o svojih tovariših(icah), dasi jih že zdavnaj krije hladni grob in je že tudi razpadel spomenik na njem, če je sploh bil postavljen.

Nagrobne spomenike postavljati je v prvi vrsti dolžnost svojcev umrlega in njihovih sorodnikov. Ako pa ti ne zmorejo, ali jih pa sploh ni, potem je dolžno pred vsemi drugimi to storiti prebivalstvo dotičnega kraja, ker je tak učitelj deloval in si pridobil zaslug za ondoto prebivalstvo. Pobudo za to lahko da učiteljsko, katero ondi slušbuje, ako uvidi potrebo in umestnost za to. Še boljše je pa seveda, če izide iz drugih krogov.

Je pa še drugi vzrok za to. Ako postavijo spomenik svojci ali pa sorodniki umrlega, potem bodo ti tudi skrbeli za to, da se grob in spomenik ohranita v dobrem stanju. Zato bo skrbelo tudi prebivalstvo dotičnega kraja, če je samo postavilo tak spomenik. Če ga pa postavimo mi — tuji, je navadno tak spomenik z grobom vred že po par letih prepuščen samemu sebi in razpadanju, ki ne dela nikake časti ne umrlemu, ne postaviteljem, kateri so žrtvovali svoj čas mnogo v ta namen. Mislim, da bi bil marsikdo izmed nas danes razočaran, če bi obiskal po naši domovini raztre-

sene take spomenike in bi prišel do uverjenja, da je bilo škoda truda in žrtve za to. Svojci umrlega se največkrat izselijo iz dotičnega kraja in potem zapadeta grob in spomenik pozabljivosti, če se ga slučajno ne usmili kaka stara ženica ter ga očedi iz splošne pijetete do umrlih. Po nekaterih letih se pa grob prekople, z žrtvami postavljen spomenik pa zapade cerkvi, ožroma grobarju. To je običajni konec vseh takih spomenikov.

V naših srcih pa korenini čut hvaležnosti do naših vzornih tovarišev(ice), kateri so s svojim delom v življenju mnogo pripomogli splošnemu ugledu našega stanu ter si stekli nevenljivih zaslug za naš stan, šolo in narod. Taki tovariši(ce) so kakor zvezde vodnice, katerih svetloba ne sme izginiti z njihovo smrtjo. Spomin na nje mora biti nam svet ter naj kaže nam samim, še v večji meri pa našim zanamcem, jasno začrtano pot, po kateri se pride do uspehov in kako se koristi lastnemu stanu, šoli in narodu. Med nami samimi se mora ohraniti spomin na nje, nam samim in predvsem še našemu naraščaju morajo biti ti vzorniki vzgled, neminljiv in vedno vzpodbujajoč. Saj uživamo neposredno mi sad njihovega dela in truda in uživali ga bodo zanamci v našem stanu od roda do roda.

ka, kakor pa za povzdigo našega narodnega šolstva in potemtakem se ni nihče dolžan podati v inozemstvo na konto svoje skromne plače. Spomnimo samo, koliko pošlje naša vojna uprava vsako leto raznih vojnih atašejev v inozemstvo. Če se tisti rentirajo, ki se jim izplačujejo še mastne dnevnice, se bodo

sigurno rentirali tudi odposlanci za pedagoški teden v Berlinu, ki se seveda zadovoljujejo s skromnejšimi podporami.

Prepričan sem, da to ne bo noben luksuz ter da naš glas ne bo zadel na gluha ušesa in se mi zde vsa nadaljna dokazovanja brezplodna.

B. Jurančič.

Pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvu Ljubljana — v Šoštanju 4. in 5. julija.

Opozarjamo ponovno delegate in druge udeležence na pravočasno prijavo glede prenočišča in prehrane. Vsakdo naj točno navede, za katere dni želi prenočišče, obed in večerjo, ker le tako lahko zahtevate odgovornost in red od pripravljalnega odbora. Nekatere dosedanje prijave so nepopolne, n. pr.: »Želim prenočišče za skupščino«, ne zahtevate, ker ne vemo, ali prenočuje kot delegat 4. julija ali pa kot posetnik 5. julija po skupščini. In kako je pri takih prijavih s prehrano? Če ne bo reda, si posledice sami pripišite! Ravnali se bomo strogo po prijavih, kakoga morebitnega »samoobsebičnega« priprav-

ljalni odbor ne pozna. Nadalje naj vsak udeleženec, ki si je mogoče privatno ali v gostilni zasigural prenočišče, to javi pripravljalnemu odboru, ker sicer lahko nastane zmešnjava. Rok za prijavo poteče 25. t. m. Opis Šoštanja z izletni izide v prihodnji številki. Ravno tako boste vsi potom »Učit. Tov.« pravočasno obveščeni glede cen prehrane ob času skupščine, glede vznožja reda za prihod in odhod ter o drugih potrebnih podrobnostih. Glavno je, da se vsak res strogo drži navodil!

Vsi dopisi se naslavlajo na »Upraviteljstvo osnovne šole v Šoštanju«.

Izven šole v hribih.

Petkrat se je v letošnjem šolskem letu napolnila šola v Velikih Poljanah do zadnjega kotička. Dasiravno v hribih, v majhni ne baš bogati občini, smo postavili v šoli oder, ki ni nikaka denarna dragocenost, pač pa kaže marljivost odrasle mladine. Poljanci sami s svojimi žulji ste ga postavili. Po celodnevem delu ste zvečer prišli v šolo, kjer je vsak delal, kar je znal. Hvala vam.

Prireditve so se vršile sledeče:

I. Dne 17. decembra 1924. »Ujedinjenje« s sledečim sporedom: 1. Nagovor učitelja upravitelja. 2. »Ujedinjenje«, predstava po 4. čitanki (višja skupina). 3. Nagovor našemu kralju v imenu neodrešenih bratov (učenka ponavljalne šole). 4. Rado ide Srbini v vojne — po prvi kritiki deklamacija »Mladini« iz III. čitanke — nato druga kritika (vsi učenci). 5. Učenci 1. in 2. šolskega leta v zboru: a) Otrok in domovina, b) Mali Jugosloven, c) Bogdanček Jugoslovanček, č) Staršev sem slovenski sin (petje). 6. Slepec — njega ljubezen do domovine (učenec ponavljalne šole). 7. Slovenac, Srb, Hrvat (moški zbor). 8. Nagovor g. župana, ki je v svojem jednatem govoru vzpodbujal navzoče na patriotsko dolžnost. — Šola je bila nabito polna.

Po prireditvi so Poljanci ginjeni navdušenja zapuščali šolske prostore. Pripomniti pa je, da še ni bilo šolskega odra, ampak se je prireditve vršila v jenskem cvetju in zelenju.

II. Dne 17. decembra 1924 je bila prireditve samo za šolsko decu: a) Nagovor. b) Petje »Bože pravde«, »Naj čuje

zemlja in nebo«. c) Dan se je uporabil za razprodajo tombolskih kartic, koje so učenci popolnoma razprodali.

III. Dne 18. prosinca 1925 prireditve šolske mladine s sledečim sporedom: 1. a) Nagovor. b) Gor čez jezero (triglavo). 2. Ciciban poslušaj očetovo uro (deklamacija, dvogovor). 3. Snegulčica — dvodejanka. 4. Narodna noša (deklamacija, dvogovor v nar. noši). 5. a) Krasen pogled. b) Kolo (dvoglasno).

IV. Dne 2. svečana 1925 prireditve odrasle mladine s sledečim sporedom: 1. Zastava že razvita je, Planinska roža, Vasovalec, moški zbori. 2. Damoklejev meč, burka v enem dejanju. 3. Oj tam za goro, Pozimi pa rožice ne cveto, Bledi mesec, mešani zbori.

V. Dne 15. marca 1925 prireditve šolske mladine s sledečim sporedom: 1. Sarafan (triglasno). 2. »Pred vaškim znamenjem«, tridejanka. 3. Večer (triglasno).

VI. Dne 19. marca 1925 ob priliki »žeganja« se je poslednja prireditve ponovila. Čisti dobiček nekaj nad 175 Din se odpošlje za pirhe »Jugoslovanski Matiči« — vsekakor lepa vsota za naš kraj. Vse prireditve so se vršile brez vstopnine. Pobirali so se le prostovoljni prispevki. S temi se je povečini pokrilo vse stroške našega odra in drugega tozadavnega inventarja.

To v naši hribovski enorzrednici, onim, ki pravijo, da kmetski ljudje niso dovezetni za nikak kulturni napredek. Idealnosti je treba, pa gre vse.

ka pa do najnovejše dobe. Navajal je imena skladateljev, skiciral njih življenjski in analiziral glasbene kompozicije važnejših glasbenikov ter pokazal na njih monstrum umetniških vrh in na eni in šablonsko tehniko na drugi strani. Predavanje je bilo zanimivo in je želo radi tega mnogo odobravanja od strani mnogobrojnega članstva. — M. Č.

Šolska in izvenšolska vzgoja.

(Spisali E. L. V.)

Vsako stoletje človeške zgodovine ima na sebi nekaj svojega, kar je loči od drugih stoletij. In tako ima tudi naše stoletje na sebi dve svojstvi, ki s stojita skoro v diametralnem nasprotstvu. Na eni strani najpopolnejši komunizem, na drugi strani najizrazitejši nacionalizem. Zato nastane za nas vprašanje, za katero izmed teh nasprotstev se opredelimo in v kateri smeri hočemo vzgojno delovati. Ali prinese komunizem ali pa nacionalizem spas in srečo narodu in državi, ni naša naloga tukaj razmotrivati, ampak hočemo povdarjati samo nekaj momentov, ki govore skoro gotovo zato, da se opredelimo za nacionalno vzgojo. Ne zmetujemo sicer socialnih dobrin in tudi ne socialnega vprašanja, ki trka z vso silo na vrata naše domovine, a vse socialno delo, ki naj ga vršimo, naj ima samo en cilj in ta je, da postane lastni narod in država močna, ker le tedaj bode mogoče zadovoljiti vse stanovce. Devize o diktaturi različnih posameznih stanov morajo izginiti, oziroma ako obstojajo, se morajo družiti v končnem cilju, ki je in mora ostati vedno le naša velika Ju-

—uč Majniški zlet mariborskih učiteljskih in učiteljskih v Rajhenburg in v Krško. Pestra je bila slika in ves spored akademije, katero je priredil mariborskim učiteljskim 23. maja t. l. Podmladek Rdečega križa na meščanski šoli v Krškem. Deset raznovrstnih, zanimivih točk, izmed katerih je bila najlepša mladinska opera »Šumska kraljica«. Videli smo, da se da izobraziti izven šolskega dela osnovnošolska in meščanskošolska mladina do najvišje točke, ako jo vzgojuje mojster. Gospod ravnatelj Vutkovič se je kot takega pokazal. Sestavil je iz učencev meščanske šole orkester, ki nas je takoj v začetku razveselil s koračnico iz opere »Prodana nevesta«. Potem so spremljali z igranjem »Šumsko kraljico«, najboljši del akademije. Deklice in dečki so tako precizno igrali in nehibno peli — kakor mladi igralci. Strmeli smo! Tudi dekliški zbor je pokazal, kaj premore. S spremljevanjem orkestra so pele deklice Parmovi »Le rajaj« in »Zimska«. Recitacija »Tolminski punt« (spesnil Al. Gradnik, je bila čustvena. Omeniti je treba dekliški rajalni nastop s solničniki ter telovadni nastop dečkov na napev »Jug. mladina« G. strokovni učitelj T. Gaspari je predaval o zgodovini Krškega. Krška osnovna šola pa je predstavila II. dejanje igre »Dve Marički« tako lepo, da so se vzradovala naša srca. Akademijo je zaključil meščanskošolski orkester s koračnico »Triglav«. Videli smo, da mladina lahko napreduje in da se lahko v vseh smereh, posebno v glasbi, ki je največji vzgojni činitelj, izpopolnjuje. Bili smo zadovoljni in navdušeni. Pozneje smo si še ogledali risbe in slike mladih umetnikov Krške meščanske šole. Da imajo otroci in najmlajši takšne velike duše, si doslej nismo predstavljali. In ta dan je bil za naš šola. — Hudinjski.

Splošne vesti.

— Novi šolski zakon in »Domoljub«. (Dopis.) Zadnji »Domoljub« vpije o ogromnih davkih, ki bodo zadeli ljudstvo ob sprejetju novega šolskega zakona. Boli ga dejstvo, da predvideva zakon vsemu učiteljsstvu brezplačno stanovanje in kurivo. V »Slovincu«, ki ga bere bolj gospoda, se v svoji demagogiji navidezno potegujejo za uradniške pravice, v »Domoljubu« pa, ki ga čita preprosto podeželsko ljudstvo, hujskajo, ker bo dobilo učiteljsvo malo stanovanje ter nekaj polen in drv. Tudi znani »Učiteljski vestnik« v »Slovincu« služi demagogičnim svrham. — Gospodov župnikov in kaplanov, ki imajo poleg gozdov in zemljišč kar cele palače na razpolago, katere tudi ljudstvo vzdržuje, seveda »Domoljub« ne vidi. In naša Slomškarija še ne uvidi, kdo se poteguje za učiteljske pravice.

— Jugoslovenka, mišl in svojo in svojih ženskih potomk korist! Po srbskem drž. zakoniku iz leta 1844. je žena docela brezpravna. Vse imetje umrlega očeta podedujejo le moški potomci, dočim pripada ženskim potomcem samo preužitek do smrti. Ako po smrti Srbina ni ostalo moških potomcev, tedaj podeduje vse premoženje njegov oče s svojimi sorodniki, če tega ni, njegov ded, praded, prapraded, potem mati, babica, prababica itd. tja do šestega kolena.

goslavijska. Le od močne in edinstvene države je mogoče pričakovati kakega zboljšanja in le od take države pričakujemo lahko osvobojenje bratov na Primorskem in Koroškem. Pa tudi naše ne zavidanja vredno geografično stališče na kontinentu nas sili k temu, da delujemo za čim večjo in popolnejšo združitvijo z Jugoslavijo.

Teh par momentov zadostuje že, da se opredelimo za nacionalno vzgojo šolskih otrok, ker le od nas je odvisno, ali bodo otroci v bližnji bodočnosti pripravljani, kadar jih bode zval velik čas k dejanju. Ko prestopi otrok šolski prag, ne prinese s seboj ničesar drugega, kot samo različne zmožnosti, ne pozna še, ne internacionalizma, ne nacionalizma, ampak ima v sebi samo zmožnost udejstvovanja v enem ali drugem pravcu. Naloga učiteljsva je sedaj, da skuša latentne sile otroka zdraviti in vzbuditi k življenju, kakor zdravim in zbudim k življenju spomladansko solnce življenjski sok rastlinam. Vprašanje je seveda, ako se to pri vseh otrocih posreči, ker so včasih navzlic trudu uspehi minimalni. Krivda pa večinoma ni na učiteljski strani. Ako ima n. pr. učitelj 50—60 otrok v razredu, je tako maso zelo težko obvladati in zahtevati, da bi bili vsi enako podkovani.

Edno če bi nobenega teh sorodnikov ne bilo, tedaj podeduje premoženje pokojnikova — vdova. Da bi torej mogla vdova Srba podedovati možovo premoženje bi moral ta mož kot meteor pasti z neba. — Ker se bode državljanski zakonik za vso Jugoslavijo izenačil in bodo torej veljale za vso Jugoslavijo iste postavbe, preti tudi Slovenkam in Hrvatim huda opasnost, da postanejo po novem takisto brezpravne. Gre torej za veliko in silno važno stvar. — Slovenske učiteljice, pojdite od hiše do hiše, pojasnite materam in gospodinjam, kaj jim grozi! Zbirajte na polah lastnorodne ženske podpise in pošljite te pole »Narodnemu žen. Savezu«, slovenski del v Ljubljano, Rimska cesta 20 pa »Društvu slovenskih učiteljic« v Ljubljano. Vse te pole s podpisimi se prilože prošnji na Narodno skupščino za popolno izenačenje dednega prava možkih in ženskih potomcev. Do 25. t. m. morajo biti vsi podpisi v Ljubljani!

— Polugodišnji izveštaj — izpolnitev s strani šolskih upraviteljev. Iz nadzorniških krogov pišejo: Mnogi šolski upravitelji ne uporabljajo pri izpolnitvi izveštaja tiskovnin, ki jih je dobili v založbi Učiteljske tiskarne. To sila moti pri sestavi nadzorniškega poročila. Ne pozabiti spodaj vpisati skupnega števila. Upravitelji naj izpolnijo vsa vprašanja, kolikor le mogoče, da se nadzorniki lahko opirajo na podatke; tudi oddelke »nastava« in »vaspitanje« je izpolniti ter enako podatke o učiteljsvu, ker ga upravitelji bolje poznajo. Številčno stanje se ne vjema povsod z onim v tabelah, zato je te podatke navesti posebej pri vprašanjih. Vprašanja glede učil, delovanja pri narodnem prosvetovanju in druga vprašanja, pri katerih pride v poštev učiteljsvo ali so prizadeti razredniki, je najbolje, da izpolni učiteljsvo samo. Posebno pri vprašanjih glede pouka in vzgoje i. dr. naj pove tudi učiteljsvo svoje mnenje in upravitelji sestavijo na podlagi tega svoje poročilo. Priporočamo, da si upravitelji prihranijo en izvod poročila tudi za-se, ker ga bodo lahko porabili pri nadaljnjem poročanju.

— Klub hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, uz potporu prijatelja i štovatelja, priredio 5. VI. 1925 u Narodnom Kazalištu svojemu predsjedniku R. F. Magjeru, povodom njegove 25-godišnjice književnikovanja, proslavu u znak priznanja za njegov zaslužni dosadašnji rad. R. F. Magjer rodio se 28. IX. 1884. u Zemunu. Službuje kao kr. školski nadzornik - prosvjetni referent kod Osječke Oblasti, gdje uređuje polumjesečnu ilustriranu smotru »Vjesnik Osječke Oblasti«, koja izlazi kao nastavak »Vjesnika Županije Virovitičke« u XXXIV. god. Književno se javio 1899. i 1900. u »Pobratimu« za urednikovanja dra Gavre Manojlovića, sadašnjega predsjednika Jugoslavenske akademije u Zagrebu. Sabrane svoje književne radove počeo je izdavati 1905. i izdao 42 izvorne knjige za širu javnost i za mladež, a kompilatorskih je uređio preko 58. Važnija su mu pjesnička djela: »Poriv«, »Novi zvuci«, »Moj put«, »Erotika«, »Pjesme iz osame«, novele; »Zapisci sa sela« (prevedeni na češki, njemački, poljski itd.), antologija savremene hrvatske omladinske književnosti: »U pjesmi

Gibanje učiteljske omladine.

—uč V nedeljo 7. t. m. je naprednemu učiteljskemu naraščaju predaval skladatelj, profesor Emil Adamič »O razvoju glasbe pri Srbih, Hrvatih in Slovencih«. V svojem predavanju je v potankosti orisal glasbeni razvoj od počet-

gajo seveda tudi druga učiteljska društva, zlasti sosedna. Tako n. pr. že zbira v ta namen Ptujsko društvo, katero hoče počastiti spomin lani umrle tovarišice Betke Klampferjeve in je sosedno učiteljsko društvo v Ormožu že poslalo znesek 200 Din »Učit. domu« v Mariboru v počastitev tovarišice. Najmanjši znesek je torej 1000 Din. Te vrste zneski se bodo nalagali kot posebna vloga, katera mora biti nedotakljiva in se ne sme porabiti v nobene druge namene.

Pri tej priliki bi še opozoril, da je mogoče nabrati čedne zneske v ta namen med osebnimi znanci in prijatelji — lajki umrlega tovaršice.

Na spominsko ploščo pridejo vseka tudi imena ustanovnikov, kateri darujejo društvu znesek 1000 Din tekom enega leta, ali volijo ta znesek v oporoki.

V slučaju pa, da bi njihov grob ostal brez vsakega vidnega spomenika, se jim postavi tja preprosta spominska plošča z napisom.

S svojimi silami in sredstvi moramo ekonomično gospodariti ter pri delu in žrtvah za druge misliti tudi na dobrobit lastnega stanu ter njega bodočnost.

Hren.

Čim manj otrok v razredu, temvečji uspehi so mogoči. Gledati bi se moralo pa tudi strogo na to, da obiskujejo vsi otroci brez razlike šolo in da se v nikakem slučaju ne daje dispenz. Tudi ni kazati v tem oziru nikakega strahu pred krajnim šolskim svetom, ako se ta postavi v nasprotje stalščice in noče pošiljati otrok v šolo. Zato bi se moralo staviti po mojem mnenju v šolski zakon tudi določbo, ki daje učiteljsvu v tem oziru popolno svobodo in odvzame krajnim šolskim faktorjem pravico vmešavati se v šolsko delo učiteljevo. Učitelj bi moral biti za svoje delovanje odgovoren samo državnim faktorjem. Res je sicer, da so to reakcionarna načela, ki se ne strinjajo z demokracijo, a pomisliti moramo, da zahtevajo družba, narod in država vedno več od nas, učencev in vsakega posameznika.

Vsak učenec bi moral vedeti, da je tudi on, četudi najmanjši, a vseeno važen sestaven del, ne samo družine, občine, ampak tudi naroda in države. Vsakemu bi morala preiti v meso in kri zavest, da pride čas, ko bode slonela na njegovih ramah sreča in usoda naroda in države.

(Dalje prihodnjič.)

i priči« i putopis; »Hrvati u Srbiji« Go-dine 1909. pokrenuo je osnutak Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku, uredio sva klupska izdanja i rukovodio zamjeran njegov kulturno-prosvjetni i umjetnički rad u Osijeku i okoliči, a povrh toga promicao humanost Crvenoga Krsta S. H. S. i njegovoga Podmlatka i sudjelovao u svim važnijim kulturno-prosvjetnim pothvatima.

— **Brezplačno učilo — Braillev točkopis — prejme vsaka šola v ljubljanski in mariborski oblasti.** Ko sem obravnaval pri pouku berilni sestavek »V zavodu za slepe«, ki se nahaja v mali Čitanki in omenjal pri zemljepisu, da se nahaja v Kočevju šola za slepe, nisem imel ničesar, kar bi pokazal učencem in vzbudil zanimanje za slepe otroke. Sedaj je ta nedostatek odpravljen. Ob 100-letnici, kar je izdal l. 1825. Louis Braille, slepi gojenec nacionalnega zavoda za slepe v Parizu in pozneje učitelj na tem zavodu, točkopis, prejme vsaka šola v Sloveniji potom svojega sreskega šolskega referenta to učilo s pojasnilom vred brezplačno. Zato tukaj o njem ne bomo podrobno razpravljali. Učilo je izpopolnil tov. Jos. Kobal, izprašan učitelj za slepe v Ljubljani. Natisnilo se je pa iz preostanka podpore, dovoljene od Učiteljske tiskarne in Društva bančnih zavodov za Slovenijo v Ljubljani za natis njegove Početnice za slepe, za kar bodi izrečena ponovna zahvala. Ako bi se kdo izmed naših cenjenih čitateljev še posebej zanimal za učilo, naj se obrne na tov. Kobala, ki mu ga radevolje dopušlje. Naslov: Potočnikova ulica 8, Ljubljana. Šolske upravitelje opozarjamo še posebe na zadnji odstavek pojasnila, naj ga ne prezro, ampak po možnosti delujejo za skorajšnje uresničenje.

— **Vse one, ki so se obrnili na uredništvo »Uč. Tov.« in na narodno-prosvetni odsek v Ljubljani** in imajo prejeti odgovor, prosimo malo potrpljenja, ker nujni posli glede šolskega zakona onemogočajo uredništvu odgovarjati na številna pisma takoj. Ko se nekoliko unese to delo, pridejo vsi na vrsto. Enako naj potrpe oni, ki so se obrnili na narodno-prosvetni odsek, ker je obolel tajnik odseka, zaradi česar zastaja korespondenca. Upamo, da se ta nedostatek v kratkem odpravi.

— **Maturanti mariborskega učiteljskega iz l. 1880. in 1881.** se pozivajo na tovariški sestank 45. oziroma 44. obletnice na dan 3. in 4. julija t. l. v Šoštanj. Zbiranje 3. julija zvečer ob 7. uri pri tovarišu ravnatelju Trobeju — odhod na zabavni večer. Dne 4. julija: Skupni obed in izlet v okolico. To bode zopet eden izmed najlepših trenutkov našega življenja v Abrahamovi dobi, da si podamo čvrste desnice po dnevih težkega dela in trpljenja, ter se navdušimo za mirno življenje v pokoju, veseleč se nad doseženimi uspehi za šolo in domovino. Pridite vsi. Udeležba obvezna in točnost dolžnost. Priložnost za prisostvovanje pri pokrajinski skupščini UJU vsestransko priporočljiva. — Sklicatelj: Porekar, Šmid.

— **20-letnico mature** praznujemo letos oni, ki smo maturirali l. 1905. Nismo praznovali ne 10, ne 15-letnice, kaj pravite tovarišice in tovariši, če bi se letos sestali in malo pokramljali med sabo? Nekateri se nismo videli že dolgih 20 let! Predlagam, da bi se sestali 3. julija v Ljubljani, kjer smo preživeli študentska leta. Prilagodni dan lahko vsakdo nadaljuje pot na pokrajinsko skupščino. Tovarišice, tovariši! To je moj predlog in prosim, da se s svojimi brez odloga zglasite v »Tovarišu«, ker nekaj se nas bo gotovo sestalo! Vendar upam, vsi, prav vsi!! — Ži-ži.

— **Razlagov spomenik.** Vsa šolska upraviteljstva prosimo, da čimprej razprodajo srečke in denar nakažejo po po-ložnic. — Odbor.

— **T. Jedrlinič:** Kratka srpska ili hrvatska slovnica (II. deo) izašla je ovih dana sa ovim sadržajem: Sklanjanje; I. Imenice muškoga roda; uporaba predloga s (sa) u 7. p.; imenice ženskoga roda; imenice srednjega roda. II. Pridevi: sklonidba neodređenih prideva, određenih prideva; poredenje prideva. III. Zamenice. IV. Brojevi. Prilozi. Predlozi. Veznici. Reči. Knjižica obasiže 80 stranice, a stane samo 6 Din. I. i II. deo ove slovnice predstavlja minimum gradiva, što ga svaki srednji inteligent treba da zna. Stil je lak i razumljiv. Slovnica je vrlo pregledna, te će pri poučavanju srp.-hrv. j. osobito dobro doći u višim razredima osnovne škole, u nižim razredima srednjih škola, a i pojedinci moći će

se njome vrlo uspešno koristiti. Dobiva se u Učiteljskoj Knjigarni i u ostalim knjižarama. Učiteljima, koji naruče više izvoda, 15% popusta. Knjižarama redoviti popust.

— **Maturantke iz l. 1915.,** ki žele obhajati desetletnico mature, se vabijo, da se javijo na moj naslov: Fani Hribernik, učiteljica v Ljubljani, Zvonarska ul. 9, I. nadstr.

— **Belokranjsko učiteljstvo** obveščam, da bom na dan uradne sreske učiteljske skupščine 20. junija t. l. pobral članarino Slov Šolske Matice. Upravitelji, iztirjajte tudi od krajin šolskih svetov članarino! — K. Barlé, poverjenik S. Š. M.

Imenovanje.

— **Imenovanje.** Minister prosvete g. Pribečević je imenoval za stalnega referenta v ministstvu prosvete gosp. Pavla Flereča, bivšega sreskega šolskega nadzornika v Ptuj, doslej pridelnega ministstvu prosvete, oddelku za osnovno šolstvo.

Razpisi služb.

RAZPIS SLUŽB ZA LJUBLJANSKO OBLAST.

Veliki župan ljubljanske oblasti. P. br. 6060. Ljubljana, dne 4. junija 1925. Razpisana so službena mesta v raznih okrajih ljubljanske oblasti. Razpis bo priobčen v »Uradnem listu«.

Prošnje, in sicer za vsako učno mesto posebe, ki jim je priložiti službeno razpredelnico, zrelostno izpričevalo in usposoblenostno izpričevalo v izvorniku ali v sodno overovljenem prepisu, izpisek osebne popisnice o dosedanjem zaporednem službovanju in o vseh dosedanjih bolezenskih in drugih dopustih, sestavljenem po šolskem upravitelju in sreskem šolskem nadzorniku in zdravniško izpričevalo, če prosilec še ni stalno nameščen, naj se vložijo pri pristojnem šolskem upraviteljstvu

najkasneje do 24. junija 1925.

Šolski upravitelj jih mora v dveh dneh odposlati po običajni uradni poti pristojnemu sreskemu poglavarju. Prošnje opremljene s predpisano razpredelnico prosilcev naj predlože sreski poglavarji najkasneje do 30. junija 1925 velikemu županu ljubljanske oblasti v Ljubljani. Po tem roku dospele prošnje se ne bodo upoštevale.

Prošnje je opremiti s kolekom za 5 Din, vsako priložiti razen službene razpredelnice pa s kolekom za 2 Din; kolek za rešitev se bo zahteval ob morebitnem imenovanju dotičnega prosilca.

Za velikega župana: dr. P. Pestotnik m. p.

— **Popravek.** V »Razpisu stalnih učnih mest na meščanskih šolah in na osnovnih šolah« v mariborski oblasti, ki je v »Ur. l.« št. 47/1925, se razveljavlja v srezu konjiškem pod toč. č) na str. 309 objavljeni razpis enega učnega mesta za učiteljico na šestrazredni dekliški osnovni šoli v Konjicah. — Istotam čitaj na str. 311 v šesti vrsti prvega odstavka zgoraj mesto besede »sestavljen« besedo »overovljen«.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

— **k Nova učna knjiga.** Pravkar je izšla Čitanka za slepe — Početnica. Sestavil jo je tov. Josip Kobal, izprašani učitelj za slepe v Ljubljani. Čitanka je ministru prosvete v Beogradu odobrilo z odlokom z dne 22. avgusta 1924, O. N. br. 40.492, kot učno knjigo. Namenjena je za poučevanje slepih otrok v Sloveniji. Je prvo delo te vrste v slovenski slepčevski literaturi. Sestavljena je po najmodernejših načelih, ki jih je znanstveno utemeljil znameniti psiholog Karel Bürklen, ravnatelj zavoda za slepe v Purkersdorfu pri Dunaju in docent na učit. akad. na Dunaju. Po svoji sestavi odgovarja popolnoma vsem predpisom, ki jih je izdalo ministru prosvete v Beogradu dne 10. julija 1923, O. N. br. 19.156, glede sestave abecednikov za normalne šole. Početnica je razdeljena na dva dela. Na prvih dveh straneh 1. dela so predvsem vaje v držanju rok in prstov, vaje v iskanju vrst in spoznavanje na listu Tem vajam sledi podavanje znakov za posamezne glasnike, številke in ločila. V drugem delu je združenih 47 literarnih in nacionalnih berilnih sestav-

kov, obsegajočih prozo in vezano besedo, za vajo v mehničnem čitanju. Ozirajo se na šolo in dom, domoznanski pouk in karakteristične dogodke v posameznih letnih časih v skladu z idejo narodnega in državnega edinstva. Da se je mogla knjiga natisniti, gre največja zasluga Učiteljski tiskarni in Društvu bančnih zavodov za Slovenijo v Ljubljani, kateri korporaciji sta dovolili potrebno podporo. Bodi jima izrečena na tem mestu v imenu slovenske slepe šolske mladine najlepša zahvala. Kdor se zanima za knjigo, si jo lahko ogleda v izložbi knjigarne Učit. tiskarne v Frančiškanski ulici. Čitanka se ne prodaja. Omenimo naj še ob tej priliki, da je tov. Kobal uredil tudi Čitanko za slepe za 2. in 3. šolsko leto, ki se že porablja pri pouku na šoli za slepe. Za tisk popolnoma pripravljene ima tudi čitanke za 4. in 5. ter za 6., 7. in 8. šolsko leto, ki pa čakajo boljših in prijaznejših časov.

— **k Zadnja na grmadi.** Zgodovinska povest. Spisal Fr. Jaklič. Založila Družba sv. Mohorja na Prevaljah, 1925. Mohorjeve knjižnice 6. zvezek. Cena za ude Družbe sv. Mohorja broš. Din 18, vez. Din 26, za neude broš. Din 24, vez. Din 34.70. »Napisal sem povest, ki se je vršila na ribniških tleh, ko se je pisalo 1701. po rojstvu našega Gospoda...« Tako nam pisatelj v uvodu začne razodevati čas, kraj in socialne razmere dobe, v kateri se je vršila čista prežalostna — hvala Bogu zadnja — zgodba nedolžne žene Krznivečke, ki jo je pritirala ljudska zloba in nevednost kot čarovnico pred sodišče, to pa, prav tako uverjeno o svojem pravu, kraj in socialne razmere — na klado in grmado. Jaklič je obdelal zgodovinsko snov, ki je v našem slovstvu že dolgo vabila pisatelje, pa so se je izogibali, tako srečno, da utegne biti to pač ena izmed najboljših naših ljudskih povesti. Ker jo je prinašala »Mladika«, je njena prežalostna grozna vsebina že znana čitateljem »Mladike«. Toda povest naj gre kot knjiga vsepovsod in smo uverjeni, da pojde. Knjiga obsega 268 strani in je zelo poceni.

— **k Izabrane pjesme i pripovijesti za mladež R. F. Magiera** izlaze povodom 25-god. njegova književnikovanja u nakladi St. Kuglija u Zagrebu (Ilica 30). Knjiga nosi naslov »Djurđice«.

Prekrasni naslovni list je narisao J. Roch, autorov portret Hela Reymanova, a predgovor knjizi napisala je Josipa Glembay. Knjiga je opremljena vrlo raskošno, a namijenjena kao nagradna knjiga školskoj mladeži i prigodan dar. Sadržaje najlepše radove iz svih Magierovih djela, imenito iz češkoga prevoda.

Naša gospodarska organizacija.

Odbor »Društva za zgradbo učitelj. konvikta v Ljubljani« sklicuje na dan 21. junija 1925 izredni občni zbor

ob 10. uri v Učiteljski tiskarni, soba št. 17.

Dnevni red:

1. Izprememba društvenih pravil.
2. Volitve.
3. Slučajnosti.

— **k Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani** je prejelo 215 Din članarine, katero so vplačali a 10 Din: Oman Oton, učitelj; Zupančič Dragotin, strokovni učitelj; Kobal Josip, strokovni učitelj; Železnik Jeran Marija, učiteljica; Kečelj Amalija, učiteljica, vsi v Ljubljani; Šolski upravitelj Dimnik Ivan in učiteljice: Levec Anka, Gruden Štefanija, Matkovič Marija, Vode Angela, vsi na pomožni šoli v Ljubljani; učiteljstvo v Zgornji

Šiški (60 Din), šolska upraviteljica Rupnik Marija, šolski upravitelj Čenčič Julij in učitelj Rus Emil, vsi v Kamniku; po 20 Din: Harmel Adolf, šolski upravitelj v Cerknici; in Mayer Julij, nadučitelj v Dobu, 5 Din kot prispevek za junij. Hvala! Letošnji prejemki na darovih in članarinah znašajo 4397.50 Din.

— **g »Učiteljski dom« v Mariboru.** Darila: Pestevšek Karel, nadučitelj v p. v Slivnici pri Mariboru v spomin prera-no umrle tov. Olge Soršakove 50 Din; učiteljstvo osnovne šole v Slivnici pri Mariboru (Mejovšek Rado, Olga Soršakova, Bregant Marija) 30 Din; Ivan Tomazič, nadučitelj v Tinjah, 10 Din; Zidar Franc, nadučitelj v Lembergu, 20 Din Za spominsko ploščo »Učit. doma«: učiteljsko društvo za ormoški okraj za umrlo tov. Betiko Klampferjevo 200 Din. — Iskrena hvala!

Učiteljski pravnik.

— **§ Izdajanje objav za vožnjo po polovični ceni za državne nameščence.** Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je odredila, da se morejo izdajati objave za polovične vozne karte državnim nameščencem in rodbinskim članom še nadalje do 30. junija 1925.

— **§ Stanarina državnih uslužbencev.** Z ozirom na nejasnost čl. 38. uradniškega zakona je finančno ministru podalo naslednje pojasnilo: Ako sta mož in žena uslužbena v raznih krajih v isti politični občini, jima pripada le ena stanarina brez ožira na to, ali imata skupno gospodinjstvo; v slučaju pa, ako sta mož in žena uslužbena v raznih političnih občinah, jima pripadata dve stanarini, četudi imata morebiti zaradi bližine dotičnih krajev skupno gospodinjstvo.

— **§ Kadrška službena doba in državni nameščenci.** »Slovenski Narod« poroča: Uradno naznanjajo, da naj državni uslužbenci, ki so odslužili kadrski rok pred vstopom v državno službo in ki niso napravili prošnje za štetje te dobe na državni svet, pošljejo prošnje na ministru v Beograd, da se jim prizna kadrška službena doba v pokojnino in napredovanje. — Prošnjo je vložiti službenim potom pa v njej izrecno navesti, da dotični ni vložil svoječasno pritožbe na državni svet. — V smislu čl. 128. zakona o državnih uslužbencih je omenjena prošnja prosta kolka, kar je v prošnji (na zgornjem robu) navesti.

— **§ Nov stanovanjski zakon in uradništvo.** (Da je)

Določitev dohodkov.

Člen 13. Pri določitvi višine najemnine, pri odgovorih in pri vseh zadevah v smislu tega zakona, se morajo šteti med dohodke ali imetje strank vsi dohodki in vse imetje vseh onih oseb, ki skupno žive in stanujejo.

Znižanje najemnine.

Člen 15. Če je stanovanje deloma neporabno ali če se kvart, da najemnik ne more celega stanovanja rabiti, ali pa če je prebivanje vsled pokvarjenosti nemogoče, lastnik pa noče izvršiti najnujnejših popravil, se najemina zniža v razmerju z neporabnostjo stanovanja, če ni pogodba sklenjena drugače.

Prijava stanovanj.

Člen 16. Lastnik mora prazno stanovanje naznaniti najkasneje tekom 24 ur po izselitvi, najemnik pa 24 ur pred izselitvijo. Kdor izpraznitve ne naznani, plača globo v znesku 500 do 2000 Din.

Člen 17. Stanovanje premeščenega državnega uradnika ali uslužbenca se ne smatra za izpraznjeno tako dolgo, dokler v njem stanuje njegova rodbina, to je dokler dotični uradnik ali uslužbenec ne dobi stanovanja tam, kamor je v slednjem redu.

Šolske upravitelje in nadzornike

opozarjamo, da je izšel

Polugodišnji izveštaj o stanju škola

kakor je predpisan uradno v 1. in 12. zvezku »Osnovne Nastave«, službenega lista ministru prosvete za osnovno šolstvo in ga morajo predložiti vsake pol leta šolski upravitelji in nadzorniki.

Izšle so vse predpisane vprašalne in statistične pole.

Cena 8 Din

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Pravica do stanovanj.

Člen 20. S praznimi stanovanji razpolaga prvostopno stanovanjsko sodišče in jih nakazuje v sledečem redu.

- osobam naštetim v členu 12., ki se selijo po členu 10. pod a) in b);
- aktivnim državnim in samoupravnim uradnikom in uslužbencem, ki nimajo stanovanja;
- ostalim v členu 12. naštetim osebam, ki so brez stanovanja;
- v členu 12. naštetim osebam, ki stanujejo v nezdravih stanovanjih;
- v členu 12. naštetim osebam, ki stanujejo v novih hišah.

Ustroj stanovanjskih sodišč.

Člen 27. Za reševanje spornih zadev po tem zakonu so pristojna stanovanjska sodišča.

Stanovanjska sodišča so:

- prvostopna sodišča, ki sklepajo in sodijo v prvi inštanči, in
- višja stanovanjska sodišča, ki sklepajo in sodijo v drugi in zadnji inštanči.

Člen 28. Prvostopna stanovanjska sodišča obstoje:

- V mestih: v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Skoplju, Nišu, Podgorici, Dubrovniku, Splitu, Šibeniku, Sušaku, Karlovcu, Osijeku, Mariboru, Novem Sadu, Subotici in v Sarajevu.

Sodišče sestoji iz predsednika, dveh sodnikov in njihovih namestnikov, ki so diplomirani pravniki.

- V drugih krajih kraljevine se postavljajo stanov. sodišča pri oblastnih, okrajnih ali okrajnih oblastih in sestoji iz treh oseb: iz predsednika, ki je najstarejši uradnik upravne oblasti ali njegov zastopnik, dva sodnika iz vrst uglednih državljanov in njihova namestnika, po možnosti z visokošolsko izobrazbo.

Poslovnik stanovanjskih sodišč.

Člen 36. Pristojno je ono sodišče, ki je pristojno za okoliš, kjer se nahaja sporni predmet.

Člen 39. Stranke smejo imeti pred sodiščem zastopnike. Ti morajo imeti redno pooblastilo ali pa morajo biti pooblašteni pred sodiščem.

Člen 40. Vsaka tožba ali prijava je ustmena ali pismena.

Ustmene prijave se dajejo na zapisnik.

Člen 41. V vsaki tožbi ali prijavi je treba navesti:

- ime in priimek tožitelja in obtoženca, njegov poklic in bivališče (ulica in hišna številka);
- če je tožena masa na tujem, če pravna oseba ali oseba, ki ne živi v kraju, kjer se nahaja sporni predmet, ali če je oseba odsotna, se mora navesti zastopnik;
- kaj se zahteva s tožbo ali s prijavo;
- našteti se mora dokazi;
- dokaz, da je davek plačan (čl. 26).

Čl. 42. V tožbi ali prijavi za nakazilo stanovanja morajo biti poleg točk v čl. 39. vpisane: imena vseh članov rodbine, njihovo rojstno leto, kaj je kdo za prosilca, mesečni dohodki prosilca in njegovih sostanovalcev in koliko sob naj ima zaproseno stanovanje.

Če prosilec imenuje stanovanje, za katero prosi, mora navesti, kolika je bila najemnina za dotično stanovanje meseca julija l. 1914. in koliko bi on sedaj plačal.

Čl. 43. V tožbah za odpoved stanovanja mora biti poleg točk naštetih v čl. 41. povedan tudi vzrok odpovedi in potrebni dokazi.

Čl. 44. Tožbe za odpoved stanovanj, za izselitev in za višino najemnine se morajo vlagati v dveh izvodih s prilogami.

Člen 45. Vsaka prestavka, prošnja ali tožba se izroča neposredno sodišču. Nepopolne prijave dopolni sodišče po sprejemu tožbe po zašiljanju tožitelja.

Člen 80. Vsi do danes nerešeni spori, ki spadajo po tem zakonu pod kompetenco stanovanjskih sodišč, se morajo izročiti pristojnim stanovanjskim sodiščem.

Člen 84. Z veljavnostjo tega zakona ne velja več niti stanovanjski zakon od 30. decembra leta 1921. niti dotični pravilnik. Tudi odredbe, ki nasprotujejo temu zakonu ne veljajo več.

Iz naše stanovske organizacije.**POKRAJINSKA SKUPŠČINA V ŠOSTANJU.****Delegati.**

XII. Kamniško učiteljsko društvo:

Delegata: 35. Petrovec Tomo — Jarše. 36. Makovec Josip — Moravče. — Namestnika: 35. Praprotnik Miroslav — Homec. 36. Rupnikova Marija — Kamnik.

XIII. Kočevsko učiteljsko društvo:

Del.: 37. Završnik Alfonz — Ribnica. 38. Ločniškar Fran — Turjak. 39. Kmet Herman — Dolenja vas. — Nam.: 37., 38., 39.?

XIV. Šentlentsko učiteljsko društvo:

Del.: 40. Velnar Jože — Sv. Lenart v Slov. gor. 41. Golež Fran in 42. Bračičeva Vera — oba pri Sv. Trojici v Slov. gor. — Nam.: 40., 41., 42. —?

XV. Litijsko učiteljsko društvo:

Del.: 43. Levstik Janko — Zagorje ob Savi. 44. Čuček-Kleinmayerjeva Julka — Krka. 45. Pelko Matija — Toplice pri Zagorju. — Nam.: 43. — 44. Pelko Pavla — Toplice pri Zagorju. 45. Vrbič Josip — Stična.

XVI. Ljubljansko učiteljsko društvo:

Del.: 46. Malnarič Ivan. 47. Engelmanova Mira. 48. Pristovšek Fran. 49. Škulj Andrej. 50. Škulj Fran — Nam.: 46. Marok Alojzij. 47., 48., 49. 50. —?

XVII. Laško učiteljsko društvo:

Del.: 51. Plavšak Robert — Trbovlje II. 52. Kisljovec Juro — Laško. 53. Lebar Fran — Hrašnik. — Nam.: 51. Gostinčar Fran — Zidanmost. 52. Jesih Adolf — Trbovlje II. 53. Bučar Alojzij — Trbovlje I.

XVIII. Krško učiteljsko društvo:

Del.: 54. Vanč Janko — Krško. 55. Armič Josip — Radeče. 56. Pečnik Ivo — Svibno. — Nam.: 54.—55. Habjanova Danica — Svibno. 56. Herbst Pavel — Mokronog.

XIX. Mariborsko okoliško učiteljsko društvo:

Del.: 57. Šijanec Ljudevit — Razvanje. 58. Majcen Vekoslav — Selnica. 59. Vauda Mirko — Sv. Marijeta ob Pesnici. — Nam.: 57.—58. Košutnik Silvester — St. Ilj. 59. Konečnikova Franja — Selnica.

XX. Mežiško učiteljsko društvo:

Del.: 60. Mlačnik Ignacij — Leše-Prevalje. 61. Möderdorfer Vinko — Mežica. — Nam.: 60. Doberšek Drago — Prevalje. 61. Feinig Ivo — Mežica.

XXI. Gornjegrajsko učiteljsko društvo:

Del.: 62. Pulko Valentin — Gorica pri Mozirju. 63. Zemljič Branko — Rečca ob Savinji. 64. Pušenjak Ivan — Mozirje. — Nam.: 62.—63. Rozmanova Zorka — Rečca ob Savinji. 64. Dolinar Ivan — Šmihel nad Mozirjem.

XXII. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo:

Del.: 65. Glinšek Ivan — Rogaška Slatina. 66. Verk Miloš — Sv. Križ. 67. Glinškova Danica — Šmarje pri Jelšah. — Nam.: 65. Burdian Ivan — Ponikva. 66. Stefanciosa Tone — Sv. Jurij. 67. Cenčič Josip — Rogatec.

Še vedno pogrešamo prijavo delegatov od 10 okrajnih društev. Nujno pozivamo ta društva, da store takoj svojo dolžnost!

UJU poverj. Ljubljana.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.**Vabila:**

= ZBOROVANJE UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA LOGAŠKI OKRAJ je v soboto dne 13. junja t. l. na Rakeku. Na dnevnem redu je tudi zanimivo predavanje gospoda dr. H. Tume »Uvod v sociologijo«.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 20. junija 1925 ob pol 11. uri v ormoški okoliški šoli po sledečem sporodu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene vesti. 3. Razgovor o osnutku novega šolskega zakona. 4. Volitev delegatov za pokrajinsko skupščino v Šostanju in za državno skupščino v Subotici. 5. Slučajnosti. Poverjenik bo pri tem zborovanju razdelil knjige Slovenske šolske Matice. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

= DOLENJE LENDAJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje 20. junija 1925 ob 10. uri dopoldne v Dolenji Lendavi. Udeležba za vse člane obvezna.

Predsednik.

= ŠMARSKO-ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO bode zborovalo dne 20. t. m. ob 10. uri v Rogaški Slatini. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. »O uradnih spisih in uradovanju«, poroča tov. Rudež. 4. Slučajnost.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO je zborovalo dne 7. maja t. l. ob 9. uri v deški osnovni šoli III. Od 116 članov je bilo navzočih 111.

Predsednik je pozdravil navzoče, posebno pa nove člane oziroma članice. Tov. Šijančevič je čestital k odličnemu usposobljenostnemu izpitu.

Nato se je ugotovilo število navzočih članov ter je bil odobren zapisnik zadnjega zborovanja.

Sledilo je predsednikovo poročilo o odborovih sejah z dne 23. aprila in 6. maja. Odbor je razmotril vsa važna stanovska vprašanja, kakor: Obrambni odsek, Osnovna Nastava, pisarniške moči srezkih šolskih referentov, prejemki z državnimi uradniki poročenih učiteljic, ustanovitev SuuS, Slovenska šolska Matica, Odsek učiteljskih učiteljske zbornice, prejemki upokojencev ter postavil tozadevne resolucije. Predsednik je prečital resolucije, ki so bile soglasno sprejete.

Tov. Grčar je opozoril na novi stanovanjski zakon in njega posledice. Pozival je učiteljsstvo, naj še pravočasno stori vse, kar mogoče, da se obvaruje materialne škode. — Sklenilo se je, da prosi društvo pomoči našega poslanca g. dr. Pivka. Akcija se je poverila predsedniku in tov. Grčarju.

S tem je bil izčrpan 1. del dnevnega reda. Od 10. ure naprej so prisostvovali zborovanju člani pov. UJU Ljubljana, in sicer poverjenik ravnatelj tov. Jelenc,

tov. Dimnik, tov. Fegic in iz Maribora oblastni šolski referent tov. Senkovič, oblastni šolski nadzornik tov. Schell in srezki šolski nadzornik tov. Tomažič.

Gostje so bili pristrčno pozdravljeni od predsednika in članov. Oblastnemu šolskemu nadzorniku Senkoviču je čestital predsednik ob tej priliki k zadnjemu imenovanju.

Nato je predaval tov. Dimnik iz Ljubljane: »O osnutku novega šolskega zakona«. Podal je zanimiv pregled novih določb za šolstvo in za šolske nastavnike. Obenem pa je dal važne informacije o delu zadnje ankete v Ljubljani in povdarjal, da je pov. UJU Ljubljana storilo vse, da izposluje potrebne izpremembe v prid šolstva in šolskih nastavnikov.

Po končanem predavanju je predsednik otvoril debato. Oglasil se je k besedi tov. Grčar, ki je z ozirom na nove določbe o možnosti učiteljic naglašal, da se s predpisanimi novimi postopanjem kratki osebna svoboda. Izrekel se je tudi proti ustanovitvi takozvanih 4-kilometerskih šol.

Oblastni šolski nadzornik tov. Senkovič je zastopal sledeče stališče: Šole je ustanoviti v vsaki občini z območjem 4 km po petletnem povprečnem številu prebivalcev.

Glede določbe o številu učencev v razredih je omenil sledeče: Mahoma se število učencev v posameznih razredih ne da znižati. Da se pa vendar odpomore prenapolnjenim razredom, naj se določ, za sedaj maksimum 70 učencev, do leta 1928./29. naj pade število na 60 učencev, do leta 1930./32. na 45 učencev. Edino na ta način je mogoče, da pridemo pri današnjih razmerah do zaželenega rezultata, namreč maksimuma 45 učencev. — Glede gradanskega pouka kot predmeta pripomni sledeče: V osnovne šole se gradanski pouk ne more uvajati kot predmet. Edina možnost za to je v zaključnih razredih.

Glede delitve osnovne šole do 4. šol. leta in od 4. šol. leta do 8. šol. leta je stavil za zgled češkoslovaške petrazredne osnovne šole.

Tov. Malenšek je omenil, da bi bilo potrebno dostaviti določbi o vselitvi upravitelja v naturalno stanovanje še sledeče: Upravitelj je primoran se vseliti v naturalno stanovanje samo tedaj, ako stanovanje odgovarja zdravstvenemu stanju.

Tov. Klemenčič je zastopal mnenje, da pride kot šolska olajšava v poštev samo predčasni odpust. Vse druge olajšave so v kvar pouku in disciplini.

Predavatelj je nato podal različne informacije in ponovno poudarjal, da je storilo poverjeništvu vse, da se upošteva naše stališče.

Predsednik se je zahvalil za predavanje ter prosil, naj dela poverjeništvu tudi še naprej z isto skrbjo, da pripomore našim upravičenim zahtevam do veljave.

Nato je predaval poverjenik tovarš. Jelenc »O našem sedanjem položaju«. Poudarjal je, da v naši državi še vedno

nimamo enotnega šolstva in da je velika napaka, da je šola prišla pod politično oblast, ker je s tem izpostavljena vplivu različnih strank. Poročal je tudi, da se deluje na to, da se sestavi posebna komisija, ki bo odločevala pri oddaji razpisanih učnih mest in pripomnil, da se že vse obrača na bolje.

Predsednik je dal predavanje na razpravo. K besedi se je oglasil oblastni šolski nadzornik tov. Schell. Poudarjal je, da učiteljsvo v Mariborski oblasti nima vzroka, da bi se pritoževalo, da so strankarsko-politični vplivi sodelovali pri zadnjem imenovanju razpisanih učnih mest. Da se ni pritegnilo k posvetovanju učiteljskega zastopnika, za to manjka pač pravne podlage, ni pa to nobena nesreča za učiteljsvo, ker so njegove interese v polni meri zastopali prisotni šolski referenti. Pri ogromnem številu prosilcev pač ni bilo mogoče ustreči vsem.

Glede preemistitve učnih oseb je pojasnil sledeče: V Mariborski oblasti je bilo premeščenih le malo učnih oseb in tudi te po službeni potrebi in v prid šole.

Podal je še sledeče pojasnilo: V »Učit. Tovaršu« se je učitelj pritožil, da se mu ne nakaže povišica. Ni pa pripomnil, da je uvedena proti njemu disciplinarna preiskava in da je to edini vzrok, da še ni prejel povišice.

Pristopite k**„Jugoslovenski Matici“!**

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.

Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. maja. 1925 Din 408.317-30.

Hranilne vloge se obrestujejo po 5%, proti polletni odpovedi pa po 7%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 5 Din se ne odgovarja.

Za pomlad in poletje!

P. n. učiteljicam priporočamo ravnokar došle angleške in francoske novosti za letne kostume kakor: Etamin, Eponge, Frotir, Crepe, Voile de laine i. t. d.

Ugodni plačilni pogoji na obroke! Na željo se pošljejo vzorci.

A. & E. Skaberne.

LJUBLJANA, Mestni trg 10.

!!VAŽNO ZA DAME!!**SANOFORM**

V vseh lekarnah in drogerijah.

Zahtevajte prospekte:

Chemotechna

LJUBLJANA, Mestni trg 10

NAJNOVEJŠE SLIKE**Nj. Vel. KRALJA ALEKSANDRA I.**

v formatu 40 x 50 cm z lastnoročnim podpisom kraljevim v faksimilu ima v zalogi

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE LJUBLJANA, Frančiškanska ul. 6.

CENA SLIKI DIN 40.—